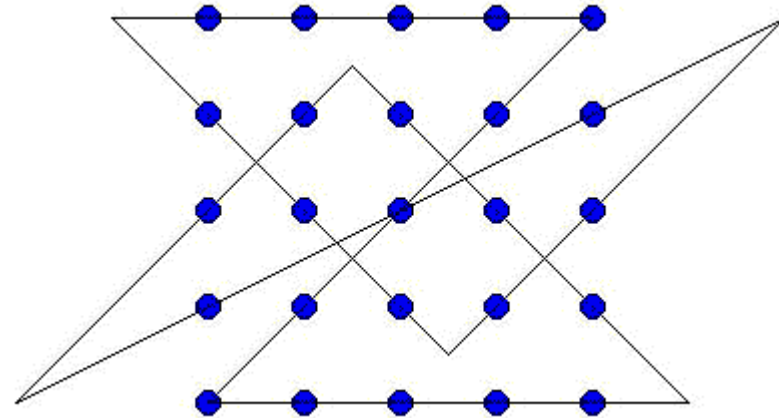

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Φιλοσοφική Σχολή – Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
ΙΑ 02 «Εισαγωγή στην Αιγαιακή Προϊστορία»

Αιγαιακή Προϊστορία

Γεωγραφικό και Χρονολογικό Πλαίσιο

Βασίλης Πετράκης

Το αντικείμενο μελέτης μας: οι πολιτισμοί του προϊστορικού Αιγαίου

Τι είναι ο πολιτισμός;

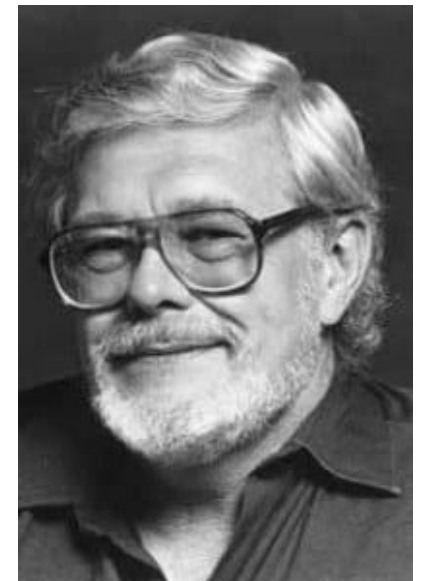
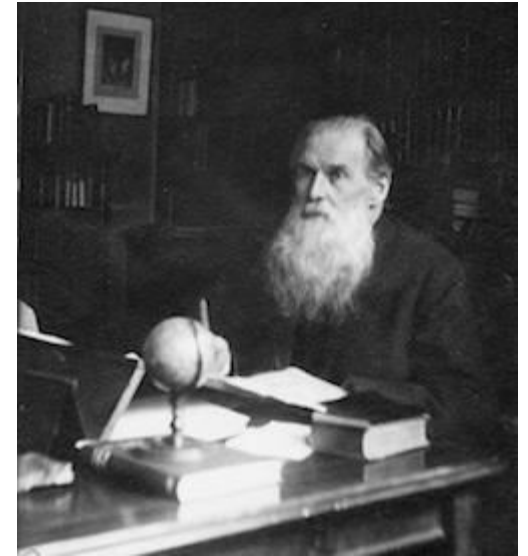
Συνολικά: οι τρόποι με τους οποίους τα ανθρώπινα είδη* αντιμετωπίζουν τον κόσμο και προσαρμόζονται σε αυτόν· ορίζουν τι τα απασχολεί και πως θα αντιμετωπίσουν προκλήσεις και ανησυχίες, ορίζουν τι είναι κανονικό, σωστό και λάθος με υλικούς και μη υλικούς τρόπους

- “that complex whole which includes knowledge, belief, art, morals, law, custom and any other capabilities and habits acquired by man as a member of society”

Edward B. TYLOR (1832-1917)

- “man’s extrasomatic means of adaptation”

Lewis BINFORD (1932-2011)

Το αντικείμενο μελέτης μας:
οι πολιτισμοί του προϊστορικού Αιγαίου

Το πραγματικό αντικείμενο της αρχαιολογίας

Αν και η αρχαιολογία εστιάζει στη μελέτη του υλικού πολιτισμού σε όλες του τις εκφάνσεις και αγωνίζεται για την εξαγωγή κάθε χρήσιμης πληροφορίας με την αρωγή μιας μεγάλης ποικιλίας πεδίων γνώσης (διεπιστημονικότητα), το πραγματικό της αντικείμενο είναι οι άνθρωποι που παράγουν τον πολιτισμό: η ανασύσταση της συμπεριφοράς, των κινήτρων τους, των αποφάσεών τους, των προβλημάτων και της στάσης απέναντι στον κόσμο (φυσικό και κοινωνικό) που τους περιέβαλε μέσω των υλικών καταλοίπων

- “Archaeology is anthropology or it is nothing”

G. WILLEY & P. PHILLIPS (1958) *Method and Theory in American Archeology*, Chicago: University of Chicago Press.

Το αντικείμενο μελέτης μας:

οι πολιτισμοί του προϊστορικού Αιγαίου ως ‘αρχαιολογικοί πολιτισμοί’

Πολιτισμοί στον Πληθυντικό

Σύντομος ορισμός:

- Έτσι ονομάζουμε τα πολιτισμικά μορφώματα που αναπτύχθηκαν στον Αιγαιακό* χώρο από τις αρχές της εμφάνισης του ανθρώπου μέχρι το 1000 π.Χ. (συμβατικό τέλος)
- Ο κάθε πολιτισμός* προσδιορίζεται βάσει αναγνωρίσιμων υλικών καταλοίπων: είναι ένας ‘αρχαιολογικός πολιτισμός’
- Τι ονομάζουμε ‘αρχαιολογικό πολιτισμό’; (“archaeological culture”)
“We find certain types of remains –pots, implements, ornaments, burial rites and house forms– constantly recurring together. Such a complex of associated traits we shall call a "cultural group" or just a "culture". ~~We assume that such a complex is the material expression of what today we would call "a people"~~” (V. Gordon Childe, *The Danube in Prehistory* [1929], σελ. v-vi)
- Ενώ η έννοια είναι χρήσιμη στην ταξινόμηση των δεδομένων, η συχνά υποσυνείδητη εξίσωση αρχαιολογικού πολιτισμού και πληθυσμιακών ομάδων πρέπει να **αποφεύγεται**

Το βασικό χρονολογικό πλαίσιο:

Η εφαρμογή του συστήματος των 'Τριών Εποχών' στο Αιγαίο

Σχετικές και απόλυτες χρονολογήσεις

Σχετική χρονολόγηση

- πληροφορεί για τη διαδοχή φάσεων στην ίδια θέση ή περιοχή
- πληροφορεί για τον συγχρονισμό φάσεων
- χαρακτηρίζεται από ποικιλία στον ορισμό *χωρο-χρονολογικών* περιόδων

Μιλάμε έτσι για *Πρωτοκυκλαδική* περίοδο = *Πρώιμη Εποχή* του Χαλκού στις Κυκλάδες
... αλλά και για *Μεσομινωικές* εισαγωγές [αγαθά που παράγονται κατά την
Μέση Εποχή του Χαλκού στην Κρήτη] στις Κυκλάδες

Απόλυτη χρονολόγηση

- πληροφορεί για την τοποθέτηση στο χρόνο σε απόλυτο βαθμό
- δέχεται πολύτιμη συνδρομή από τις θετικές επιστήμες
- σε έτη 'πριν από σήμερα' BP [για την Παλαιολιθική συχνότερα] ή π.Χ. (BC/ BCE/ av. J.-C./ v.Chr. κτλ)

Το βασικό χρονολογικό πλαίσιο:

Η εφαρμογή του συστήματος των 'Τριών Εποχών' στο Αιγαίο

Η Εποχή του Λίθου

Εποχή	Υποδιαίρεση	έτη π.Χ.
Παλαιολιθική	Κατώτερη	περ. 500000/400000-100000
	Μέση	περ. 100000 - 40000
	Ανώτερη	περ.40000-15000/10000
Μεσολιθική		15000/10000-6800
Νεολιθική	Προκεραμική ή Ακεραμική	6800-6500
	Πρώιμη	6500-5800
	Μέση	5800-5300
	Νεότερη ή Ύστερη	5300-4500
	Τελική (ή Ενεολιθική ή Χαλκολιθική)	4500-3200

Το βασικό χρονολογικό πλαίσιο:

Η εφαρμογή του συστήματος των 'Τριών Εποχών' στο Αιγαίο

Η Εποχή του Χαλκού ή Χαλκοκρατία

Εποχή	Ηπειρωτική Ελλάδα	Κυκλάδες	Κρήτη	έτη π.Χ.
Πρώιμη	Πρωτοελλαδική	Πρωτοκυκλαδική	Πρωτομινωική	3200/3000 -2000
Μέση	Μεσοελλαδική	Μεσοκυκλαδική	Μεσομινωική	2000- 1600
Ύστερη	Ύστεροελλαδική	Ύστεροκυκλαδική	Ύστερομινωική	1600-1050

Άλλες περιοχές (Βόρεια Ελλάδα, νησιά ΒΑ Αιγαίου κ.α.) διατηρούν τους χαρακτηρισμούς Πρώιμη, Μέση και Ύστερη Εποχή του Χαλκού